

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az uniós építőipar és az abban működő vállalkozások fenntartható versenyképességi stratégiája

(COM(2012) 433 final)

(2013/C 198/07)

Előadó: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Társelőadó: **Enrico GIBELLIERI**

2012. szeptember 7-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az uniós építőipar és az abban működő vállalkozások fenntartható versenyképességi stratégiája

COM(2012) 433 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága 2013. március 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. április 17–18-án tartott, 489. plenáris ülésén (az április 17-i ülésnapon) 128 szavazattal 2 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az uniós építőipar fenntartható versenyképességéről szóló, 2012. júliusban közzétett európai bizottsági cselekvési tervet.

1.2 Az EGSZB kiemeli, hogy az építőipar stratégiai jelentőségű az európai gazdaságban az ágazat GDP-hez való hozzájárulása és a foglalkoztatásban való szerepe miatt, valamint az gazdasági növekedés mutatójaként.

1.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az építőipar létfontosságú szereplő az EU energiaszükségletének és az emberiség ökológiai lábnyomának csökkentésében, valamint az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése és az azokhoz való alkalmazkodás terén. Az EGSZB várakozása szerint a cselekvési terv segíteni fogja az ágazatot abban, hogy szembenézzon ezekkel a társadalom előtt álló jelentős kihívásokkal.

1.4 Az építőipar, amely az EU GDP-jének majdnem 10%-át adja, az egész gazdaság jólétének kulcsa. A növekedésre törekedve a tagállami döntéshozóknak figyelmet kell fordítaniuk az építőiparra, amint az Európai Bizottság is tette ebben a közleményben, és észre kell venniük, hogy megfelelő pénzügyi és szabályozási feltételek esetén ez az ágazat képes megvalósítani azt a növekedést, munkahelyteremtést és környezetvédelmet, amelyet az EU polgárai olyannyira megérdemelnek.

Az EGSZB úgy véli, hogy az építőiparnak nincs szüksége olyan segítségre, mint a közvetlen pénzügyi támogatások, ehelyett a cselekvési tervnek egy olyan politikai és szabályozási keret megvalósítására kell törekednie, amely lehetővé teszi, hogy az ágazat optimális módon töltsen be szerepét mint a gazdasági növekedés, a szociális jólét és a környezethez történő felelősségteljes viszonyulás segítője, ebbe pedig beletartozik az életképes projektek megvalósításához szükséges közberuházások

és magánfinanszírozás megfelelő volumenének biztosítása, valamint a tagállamok gazdaságának túlnyomórészt banki hiteleken keresztüli finanszírozása, a kkv-k hitelezéshez való hozzáférését javító azonnali és hatékony intézkedések előírásával, ideértve a garancia és a viszontgarancia specifikus eszközeinek kidolgozását is.

1.5 Az uniós szabályozási és szabványosítási keret egyszerűsége, stabilitása és koherenciája szintén kulcsfontosságú az európai építőipar belső és külső versenyképessége számára.

1.6 Az EGSZB pontosan tudja, hogy bár a strukturális hiányosságokat kiegyensúlyozzák a megszorító intézkedések, újbóli növekedéshez nem vezetnek; számos országban inkább súlyosbítják a gazdasági válságot. Európa jövőbeli növekedési és munkahely-teremtési kilátásainak biztosításához szükség van a fenntartható épületekbe és infrastruktúrákba való beruházásokra.

1.7 A szervezett civil társadalom arra kéri az Európai Bizottságot, az Európai Parlamentet, a Tanácsot és a tagállamok kormányait, hogy a fenntartható épületekbe és létfontosságú infrastruktúrákba való beruházásokat ne pusztán közfinanszírozási formának tekintsék, hanem a jövőbeli gazdasági növekedés és munkahelyteremtés stratégiai elemének. Az EGSZB ezenkívül azt ajánlja, hogy az ilyen beruházásokat ne vegyék figyelembe az országok teljesítményének a stabilitási és növekedési paktummal összefüggésben történő kiszámításakor.

1.8 Az energiaigény csökkentésére óriási lehetőségek nyílnak az EU előregedőben lévő épületállományának felújításával, amire szükség van az üvegházhatású gázok kibocsátásának 20%-kal és az energiaigény 20%-kal való csökkentésére irányuló uniós célkitűzések elérése érdekében. Az ilyen intézkedések csökkentenék a fosszilis energiahordozók behozatálát is, és segítenének annak biztosításában, hogy az uniós javak nagyobb

része maradjon Európában, ezzel segítve a munkahelyek létrehozását és megtartását a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válság idején. E lehetőségek megvalósítása érdekében az országoknak megfelelő pénzügyi és adóügyi ösztönzőket kell biztosítaniuk ahhoz, hogy a piac a nagyobb energiamegtakarítások felé mozduljon el, és biztosítani lehessen a szakképzettségi hiányosságok csökkentését.

1.9 További nagy kihívást jelent Európa közlekedési, energetikai és szélessávú infrastruktúrájának fejlesztése a jövőbeli generációk szükségleteinek kielégítése céljából és Európa – mint közvetlen külföldi tőkebefektetések helyszíne – nemzetközi versenyképességének és vonzerejének biztosítása érdekében. Ha a kormányok nem ismerik fel az ilyen beruházások fontosságát, akkor fennáll annak veszélye, hogy Európa mind gazdasági értelemben, mind a társadalmi jólét terén elmarad a világ többi része mögött.

1.10 A demográfiai változások új kihívások elé állítják az épített környezetet, az ágazatnak pedig ezzel foglalkoznia kell majd. Ide tartoznak a népesség idősödésének hatásai is az épített környezethez való hozzáférés terén. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) az Európai Bizottság megbízásából jelenleg dolgozik az e témával kapcsolatos szabványoknak a „mindenki számára történő tervezés” (Design for All) elveivel való igazításán. Ezenfelül az építőipar a munkaerő idősödése jelentette kihívással is szembesül. Ennek kapcsán az EGSZB emlékeztet az Európa 2020-ra, az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiájára,⁽¹⁾ valamint arra, hogy a kihívást a gazdaság egészének kell megválaszolnia.

1.11 Amellett, hogy az építőipar hozzájárul az éghajlatváltozás hatásainak enyhítéséhez, az azokhoz való alkalmazkodás új kihívásokat állít az épített környezet elé, amelyekkel az ágazatnak foglalkoznia kell. Ide tartoznak az extrém időjárási jelenségek, amelyek ellenállóbb épített környezetet, valamint megfelelő védőszerkezeteket tesznek szükségessé. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy ezt is figyelembe kell venni a jelenlegi szabványosított technológiai módszerek (mint pl. az Eurocode-ok) keretében.

1.12 Az építőipar fontos szerepet tölthet be ezeknek a kihívásoknak a kezelésében, amennyiben rendelkezésre állnak a szükséges beruházások, és bár a projektkötvények jó eszközt jelentenek a további magánfinanszírozási források bevonására, a közberuházások szerepét nem tölthetik be.

1.13 Sok építőipari vállalkozás (különösen a kkv-k) jelentős nyomás alatt áll az állami megbízók és a magánszektorbeli ügyfelek késedelmes kifizetései miatt. A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011/7/EU irányelvet a vállalatok fennmaradásának biztosítása érdekében megfelelően érvényesíteni kell. A 2011/7/EU irányelv rendelkezéseinek maradéktalan végrehajtása és céljainak elérése érdekében az EGSZB különösen hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a közbeszerzések terén a kifizetési/átvételi határidők csökkenjenek legfeljebb 30 napra, illetve hogy betartásukat – a megfelelő költségvetési és közigazgatási intézkedések elfogadása

révén (nevezetesen banki hitelek odaítélése a hátralékok rendezésére) – garantálják, és történjen meg a számlák tényleges teljesítése. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a 2011/7/EU irányelv átültetése előtt regisztrált hátralékok problémáját prioritásként kell kezelni. A vállalatok versenyképességét, jövedelmezőségét és életképességét ugyanis nagyban rontja a különböző közbeszerzések keretében felhalmozódott jelentős számlák késedelmes kifizetése. Azoknak az országoknak, amelyekben eddig rövidebb fizetési határidőket alkalmaztak, nem szabad kihasználniuk az irányelvben biztosított kivételeket a határidők meghosszabbításához. Ennek keretében az EGSZB azt ajánlja, hogy a számlás fizetések esetében 30 napos időszak legyen a leghosszabb megengedett határidő (beleértve a számla befogadását és ellenőrzését is).

1.14 Annak érdekében, hogy a gazdasági fellendülés esélyei ne kerüljenek döntő módon veszélybe vagy meghatározó mértékben ne csökkenjenek, az EGSZB a beruházásokat és a reálgazdaságot segítő banki hitelek fellendítésének és megerősítésének szükségességét emeli ki; ajánlja továbbá, hogy a hitelek nyújtásakor kerüljék el a túlzott prudenciális felügyeletet, valamint hogy a befektetések során hagyjanak fel az értékpapírok előnyben részesítésével, a válságidőszak alatt is továbbműködő vállalatok számára nyújtott hiteleknek a rovására. Az áthidaló hitelek létfontosságúak számos társaság, különösen a kkv-k mindennapi életben maradásához. Ennek következtében a jelenlegi korlátozott banki hitelezés tényleges veszélyt jelent az ilyen vállalkozások életképességére nézve. Ennek érdekében, hogy a már most is korlátozott hitelnyújtási feltételek ne váljanak még nehezebbekké, a Bazel III. egyezményben foglaltakhoz hasonló pénzügyi felügyeleti szabályoknak nem szabad a reálgazdaságnak történő banki hitelezés további szűkítéséhez vezetniük. Ennek elérése érdekében az EKB-től való olcsó hitelfelvételt ahhoz a feltételhez kellene kötni, hogy annak egy jelentős részét a reálgazdaságra kell fordítani.

1.15 A fenntartható és versenyképes építőipar megvalósításának létfontosságú eleme a jó munkakörülmények biztosítása az ágazatban. Az 1993-as Atkins-jelentés⁽²⁾ arra a következtetésre jutott, hogy a kényszervállalkozáshoz hasonló bizonytalan foglalkoztatási formákon alapuló építőipar nincs ösztönző hatással a termelékenységére. A cselekvési tervnek tehát stratégiákat is kellene tartalmaznia a foglalkoztatás stabilizálására és az illegális gyakorlatok, mint például a színlelt önfoglalkoztatás elleni küzdelemre.

1.16 A foglalkoztatási formától függetlenül ösztönözni kell a munkaerő továbbképzését és az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos lehetőségek biztosítását.

1.17 A szabályozások és a szociális kötelezettségek megkerülése torzíja az építőipari piacot. Ezért biztosítani kell az egyenlő versenyfeltételeket, amelyek a fogadó országban hatályos szabályozásoknak és szociális feltételeknek való megfelelésen alapulnak. Ennek érdekében megfelelő érvényesítési mechanizmusokat kell alkalmazni a fogadó országban érvényes feltételek biztosításához.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság 2010. március 3-i COM(2010) 2020 közleménye: Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája.

⁽²⁾ Secteur, Strategic Study on the Construction Sector: Final Report: Strategies for the Construction Sector, WS Atkins International (1993).

1.18 Az EGSZB felszólítja az európai intézményeket és a tagállamokat, hogy szigorítsák meg politikáikat és hozzanak konkrét intézkedéseket a korrupció és a bünszervezetek közbeszerzési pályázatokra való befolyása ellen, főként a nagyméretű infrastrukturális projektek esetében, mivel a fenyegetések és az erőszak csorbítja a szabadságot és a demokráciát, továbbá elfogadhatatlan és igazságtalan versenyhez vezet.

1.19 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tagállamok számára lehetővé kellene tenni olyan már meglévő és kiegészítő ellenőrző intézkedések és adminisztratív formák alkalmazását, amelyek hatékonyak és szükségesnek tűnnek. Ennek során biztosítani kell, hogy az ilyen ellenőrzési, felügyeleti és végrehajtási intézkedésekre, valamint hatékony és megfelelő ellenőrzésekre ténylegesen sor kerüljön, hogy biztosítva legyen a tagállami jogszabályok és a munkavállalók kiküldéséről szóló (96/71/EK) irányelv betartása.

1.20 A bevándorló munkavállalók számára biztosítani kell a fogadó ország szabályozásain és körülményein alapuló minimális szociális feltételeket és/vagy egyenlő bánásmódot. Megfelelő végrehajtási mechanizmusokat kell bevezetni a szociális dömping és a bevándorló munkavállalók nem egyenlő jogi kezelése elleni fellépés érdekében.

1.21 Növelni kell a K+F mint termelékenységet fokozó eszköz részesedését az építőiparban. Olyan politikára van szükség, amely kedvez a folyamatos innovációnak, a munkaerő versenyképességén alapuló megnövelt termelékenységnek, az intelligens új termékeknek és munkaszervezésnek, valamint a jó minőségű munkahelyeknek. Ebben a tekintetben a környezeti technológia lehet az új fejlődés egyik hajtóereje.

1.22 Az EGSZB támogatja a méltányos és kiegyensúlyozott szerződési feltételeket, amelyeket valamennyi uniós tagállamban alkalmazni kellene, és amelyeknek magukban kellene foglalniuk az uniós építőipari piacon tevékenykedő nem uniós vállalatokat is. A „gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat” támogatása (a legalacsonyabb ár helyett), valamint az abnormálisan alacsony összegű ajánlatok elutasításának egységes megközelítése létfontosságú tényezői a hatékony és eredményes versenynek.

1.23 Annak érdekében, hogy az építőipar jobban szolgálja a fenntartható fejlődést, az EGSZB azt ajánlja, hogy a beruházásokat és költségeiket az egész életciklusuk alapján értékeljék. Az ilyen értékeléseknek adott esetben az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) által kidolgozott vagy elfogadott szabványokon kellene alapulniuk.

1.24 Az EGSZB üdvözli egy uniós, magas szintű építőipari fórum létrehozását, és szeretne részt venni benne, hogy növelhesse az építőipar számára fontos uniós politikák koherenciáját.

2. Háttér

2.1 Az EU-27 építőiparára jelentős hatást gyakorolt a 2008-ban kezdődött pénzügyi válság és az azt követő gazdasági visszaesés az építőipari tevékenységekben. Az újbóli növekedést késlelteti az euróövezet államadósság-válságának kialakulása és a számos tagállamban bevezetett megszorítási programok.

2.2 2011-ben azonban az építőipari ágazat 1 208 milliárd eurós forgalmat ért el, amely az EU-27 GDP-jének 9,6%-át, a bruttó állóeszköz-felhalmozásnak pedig 51,5%-át teszi ki. ⁽³⁾

2.3 Az építőipar 3,1 millió vállalkozást számlál, amelyek 95%-a 20-nál kevesebb munkavállalóval rendelkező kkv, 93%-uk pedig 10-nél kevesebb munkatársat foglalkoztat.

2.4 Az építőipar a legnagyobb ipari munkaadó Európában: 2011-ben 14,6 millió munkavállalót foglalkoztatott, ami a teljes foglalkoztatotti létszám 7%-át, az iparban foglalkoztatottaknak pedig 30,7%-át teszi ki. 2008 óta a foglalkoztatottak száma folyamatosan csökken.

2.5 A multiplikátorhatást figyelembe véve (egy személy ebben az ágazatban további két személy foglalkoztatását eredményezi egy másik ágazatban) az EU-ban 43,8 millió munkavállaló van, aki közvetlenül vagy közvetve az építőipari ágazattól függ.

2.6 A különböző tagállamokban az építőiparra ugyanazok a gazdasági tényezők hatottak, mégpedig a következők:

- a hitellehetőségek beszűkülésének hosszú távú hatásai,
- a fennmaradó konjunkturális intézkedések visszavonása,
- az államadósság-válság kezdete 2010 nyarán,
- és ezt követően megszorító intézkedések végrehajtása egész Európában.

2.7 A tagállami szintű erőfeszítéseket aláásták a költségvetési és pénzügyi konszolidációs intézkedések, valamint a beruházások jelentős csökkentései, amelyek célja az államadósság-válság megoldása volt.

2.8 Ez a helyzet tovább gyengítette az amúgy is törekeny üzleti és fogyasztói bizalmat.

2.9 Az összes építési tevékenység 2012-ben az előrejelzések szerint több mint 2%-kal csökken az építőipar valamennyi területén bekövetkezett visszaesések eredményeképpen.

2.10 A Világbank egyik elemzése azok közé az ágazatok közé sorolja az építőipart, amelyekben megjelenik a korrupció és a szervezett bűnözés, és pedig az alábbi területeken:

- a projektek odaítélése politikai érdekek, és nem közbeszerzési pályázatok alapján,
- az épületek tanúsítási eljárása során az akkreditáció megszerzésének módja.

Az uniós tagállamok a következő területeken látnak korrupcióval kapcsolatos jelenségeket:

⁽³⁾ A FIEC R54 statisztikai jelentése.

- pénzügyi tervezési gyakorlatok és az építőipari vállalatok által elvégzett munkák késedelmes kifizetése,
- a pályázatiírási folyamatot torzító műszaki, adminisztratív vagy szabályozási akadályok fenntartása.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 A javasolt stratégia céljai a következők:

- az építőipari ágazat előtt álló legfőbb kihívások kezelése 2020-ig a beruházások, az emberi erőforrás, az energetikai és környezetvédelmi követelmények, a szabályozás és a piaci hozzáférés terén,
- javaslattétel egy rövid és középtávú, ezekkel a kihívásokkal foglalkozó cselekvési tervre.

3.2 A javaslat a következő területekre vonatkozik:

- a fenntartható épített környezet, elsősorban az épületek felújítása iránti kereslet ösztönzése,
- az ellátási/értékteremtési lánc és az építőipari termékek és szolgáltatások belső piaca által nyújtott teljesítmény növekedése,
- az uniós építőipari vállalkozások nemzetközi piaci kilátásainak bővítése.

3.3 A javasolt cselekvési terv a következő öt célkitűzésre összpontosít:

3.3.1 Kedvező beruházási feltételek ösztönzése

3.3.2 A humántőke-alap javítása

3.3.3 A forráshatékonyság, a környezeti teljesítmény és az üzleti lehetőségek javítása

3.3.4 Az építőipari ágazat belső piacának megerősítése

3.3.5 Az uniós építőipari vállalatok globális versenyhelyzetének javítása

3.4 Az irányítás tekintetében a cselekvési terv egy háromoldalú (Európai Bizottság, tagállamok, érdekcsoportok) stratégiai fórum létrehozását javasolja, amely nyomon követné a stratégia végrehajtásában elért haladást.

4. Az építőipari ágazat jelenlegi helyzete – SWOT elemzés

4.1 Erősségek

4.1.1 Az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése, illetve az azokhoz való alkalmazkodás és az emberiség ökológiai lábnyomának csökkentése

Az építőipari tevékenység helyi jellegű vállalkozás, és nagyon munkaigényes. A termelést ezért nem lehet más országokba kiszervezni, ami biztosítja, hogy a foglalkoztatás megmaradjon az EU-n belül.

Az EU-27-ben még mindig 43,8 millió munkavállaló függ közvetlenül vagy közvetve az építőipari ágazattól.

Az építőiparban működő mikrovállalkozások és kkv-k nagy száma azt jelenti, hogy az ágazat tevékenysége szorosan kapcsolódik a helyi közösségekhez, és tükrözi a helyi hagyományok és kultúrák sokféleségét.

Az építőipari ágazat – szakképző intézményeivel együtt – számos tagállamban központi szereplője a fiatal dolgozók gyakorlati képzésének, biztosítva ezáltal a társadalmi mobilitást.

4.2 Gyenge pontok

4.2.1 Az építőipari ágazat számos országban olyan szabályokba ütközik, amelyek megnehezítik a cégek közötti együttműködést (ilyenek például a felelősségre vonatkozó szabályozások). Az ágazatot emellett bonyolult értéklánc jellemzi, illetve nagy a kockázata annak, hogy konfliktusok alakulnak ki, és hogy nem megfelelő a hatékonyság. Ez gátolja a versenyképesség növekedését.

4.2.2 Az elmúlt időszakban történt pozitív fejlemények, például „A jólét megteremtése Európa jövőjéért” című nyilatkozat – amelyet az Európai Építőipari Fórum informális platform eredetileg 2010. novemberben adott ki, majd konkrétan az európai bizottsági közleményre válaszul 2013. januárban újra közzé tett – ellenére az ágazat olyan sok különböző érdekelte félből áll, hogy nehéz egyeztetni a különböző nézeteket és nemzeti vagy európai szinten egységes hangon megszólalni.

4.2.3 Az ágazatban időnként spekulatív ingatlanboomok alakulnak ki, ahogyan az a XXI. század első évtizedében néhány tagállamban történt annak következtében, hogy az ingatlanfejlesztéshez alacsony kamatú kölcsönök álltak rendelkezésre.

4.2.4 Az építőipari tevékenység speciális formáit ösztönözni kívánó szakpolitikai intézkedések – például az energiahatékony felújításhoz vagy az utólagos korszerűsítésekhez nyújtott adójellegű ösztönzők vagy a mikroszintű megújulóenergia-termelés támogatását szolgáló átvételi árak – hatása gyakran megjósolhatatlan és rövid távú, és ezeket az intézkedéseket sokszor korlátozzák, még mielőtt az előnyeiket valóban érezni lehetne.

4.2.5 A közbeszerzéseknél hagyományosan a legalacsonyabb ár a mérvadó. Ez az ajánlati árak leszorítására irányuló nyomás visszatartja a vállalatokat attól, hogy korszerűsítések eljárásait és új, innovatív anyagokba ruházzanak be. Az ajánlattételi felhívások azt is csak ritkán teszik lehetővé, hogy a vállalkozó több változatot nyújtson be. Az, hogy nem lehet különböző változatokra javaslatot tenni, a korlátozó jellegű biztosítási rendszerekkel párosulva szintén akadályozza az innováció fokozását.

4.2.6 A kutatás-fejlesztésbe való beruházások az építőipari szektorban más iparágakhoz képest alacsonyabb szintűek. Ez az ágazat szétforgácsolt voltának, az építőipari munkák nagymértékben szabályozott és előírásokkal körülbástyázott jellegének és az iparág hagyományosan alacsony haszonkulcsának tudható be. Az EGSZB mindazonáltal megemlíti itt az Energiahatékonysági köz-magán társulást (*Energy-efficient Buildings, EeB*), amely az Európai Uniótól érkező kutatás-fejlesztési támogatást megfelelő magánszektorbeli finanszírozással kombinálja.

4.2.7 Az építőipari ágazat az elmúlt években történt jelentős előrelépések ellenére még mindig a kedvezőtlen külső megítélés problémájával küzd, ezért egészségügyi és biztonsági mutatóinak javítását továbbra is kiemelt kérdésként kell kezelni. Szélesebb perspektívából nézve: az iparág a csökkenő konjunktúra ellenére még mindig nem képes kellő számú képzett mérnököt vonzani az egyetemekről. A demográfiai változásokkal ez a probléma csak súlyosbodni fog. Az ágazatnak magának kell tennie valamit e kedvezőtlen megítélés javítására, hogy vonzerőt jelenthessen a fiatal, képzett dolgozók számára.

4.3 Lehetőségek

4.3.1 Az épületállomány energiahatékonyságának javítása hatalmas lehetőség az ágazat számára arra, hogy fokozza a meglévő technológiákkal végzett tevékenységét. A nemzeti kormányoknak azonban fel kell ismerniük ezt a lehetőséget, és biztosítaniuk kell a szükséges pénzügyi támogatást és adójellegű ösztönzőket.

4.3.2 A tagállamoknak és az Európai Uniónak a fontos infrastrukturális létesítményekre és épületekre irányuló nagyszabású, összehangolt beruházási programokat kell kidolgozniuk. Ehhez a következő többéves pénzügyi keretben az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz által biztosított összegeknél több pénzre van szükség.

4.3.3 Közép- vagy hosszú távon, megfelelő szabályozási és pénzügyi ösztönzők esetén az ágazat fenntartható, alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági ágga válhat.

4.3.4 Az építőipari ágazat nagymértékben hozzá fog járulni az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésével, illetve az azokhoz való alkalmazkodással járó feladatok megoldásához.

4.3.5 Az informatikán alapuló új technológiák, például az épületinformáció-modellezés kifejlesztése elősegíti az ágazat innovációjának ösztönzését és hatékonyságának növelését.

4.4 Veszélyek

4.4.1 Az építőipari ágazatot fenyegető fő veszély az állami és magánberuházások hiánya. Emiatt már eddig is életképes vállalkozások mentek csődbe, és 2008 óta nagymértékben csökkent a foglalkoztatás. Az építőipari ágazat tartós recessziója oda vezetne, hogy építéskor, tervezők, mérnökök és szakmunkások tűnnek el a pályáról.

4.4.2 Az előbbiekhöz kapcsolódik egy másik veszély is az ágazat számára: a munkaerő idősödése és a helyüket átvevő képzett fiatal munkavállalók hiánya. Németországi adatok szerint 2011-ben a dolgozók 44%-a volt 45 év feletti.

4.4.3 További fenyegetést jelent, hogy az EU közbeszerzési piacra megérkeztek a harmadik országbeli vállalkozók. Ezek a – gyakran állami tulajdonban lévő – vállalatok a saját országuk által biztosított finanszírozás felhasználásával a tisztességes verseny elvét sértve aláígnak a versenytársaknak. Ez történt például 2009-ben a lengyelországi A2 autópálya esetében, egy kínai állami tulajdonú cég kapcsán. Ez a tisztességtelen verseny rontja az építőipari munkák minőségét, és negatív hatással van az építőiparban dolgozók fizetésére.

4.4.4 Az abból eredő nyomás, hogy a hatóságok pénzt kívánnak megtakarítani a közbeszerzéseknél, oda vezet, hogy gyakran fordulnak elő kirívóan alacsony árajánlatok. Az ilyen

ajánlatok révén romlik az épített környezet minősége, veszélybe kerül a munkások szociális jóléte, és hosszú távon emelkednek a költségek.

4.4.5 Az építőipari ágazat tevékenysége már most is nagymértékben szabályozott, ami indokolt is. Az uniós szinten elfogadott, építőipari szektorra vonatkozó jogszabályok esetében azonban fennáll a veszély, hogy összehangolás hiányában inkább kontraproduktívak lesznek.

4.4.6 Az unióbeli építőipari ágazat egyik fő jellemzője a foglalkoztatás messzemenően mobil jellege. A más országokból származó munkaerőt és különösen az önfoglalkoztató dolgozókat, valamint az ideiglenesen kiküldött munkavállalókat nem szabadna egyfajta szociális dömpingként, a fogadó országban érvényes társadalombiztosítási hozzájárulások fizetésének elkerülésére és a szociális kötelezettségek megkerülésére felhasználni.

4.4.7 Az építőanyag-iparban a nyersanyagokhoz való jövőbeli hozzáférés, valamint az erőforrás-hatékonyság hatalmas kihívást jelent.

5. A gazdasági és szociális partnerek és a szervezett civil társadalom nézetei

5.1 A CCMI által szervezett 2012. december 19-i meghallgatáson felszólalók mindenekelőtt az alábbi nézeteket hangoztatták:

5.1.1 Az Európai Bizottság közleménye időszerű, és számos olyan elemet tartalmaz, amelyet az építőipar már nagyon várt.

5.1.2 A javasolt stratégia nem terjed ki arra, hogy mit kellene tenni az éghajlatváltozás ágazatra gyakorolt hatásainak kezelése érdekében.

5.1.3 A fizetési késedelmek gyakoribbá válása és a projektfinanszírozás továbbra is az építőipar napirendjén szereplő, fontos témák.

5.1.4 Az építőiparban dolgozó munkaerő rohamosan öregszik, amire megoldást kell találni olyan formában, hogy az iparág minél több képzett, fiatal dolgozót vonzzon.

5.1.5 A kérdéskört szélesebb perspektívából kell megközelíteni, hogy megoldást találhassunk a főbb veszélyekre és gyenge pontokra, és biztosíthassuk az Európa 2020 stratégia és a TEN céljainak elérését.

5.1.6 Igényes tervezés és kivitelezés nélkül nem valósíthatunk meg fenntartható épületeket, és az építőipari ágazat fenntartható versenyképessége sem érhető el. Jó minőségű tervezéshez és kivitelezéshez pedig nem juthatunk olyan közbeszerzési eljárások alapján, amelyeknél kizárólag az alacsony ár számít, és amelyek nem törődnek a hosszú távú költségekkel.

5.1.7 Az építőipari szolgáltatások közbeszerzésénél hagyományosan a legalacsonyabb ár a mérvadó, ami visszatartja a vállalatokat attól, hogy korszerűsítsék az általuk alkalmazott eljárásokat, illetve új, innovatív anyagokba ruházzanak be. Az innovációt tovább gátolják azok a biztosítási szisztémák, amelyek hátrányosabb feltételeket alkalmaznak azon vállalatok esetében, amelyek többféle munkamódszert kívánnak alkalmazni, vagy innovatív anyagokat szeretnének felhasználni.

5.1.8 Az OECD, illetve a BRICS országok vállalataira nem egyenlő versenyfeltételek vonatkoznak, ami specifikus megoldást kíván.

5.1.9 Ismét meg lehetne vizsgálni a megfizethető lakhatást lehetővé tévő, csökkentett héa mint esetleges ösztönző lehetőségét.

5.1.10 Az építőiparbeli szociális partnerségeket, amelyek alapján számos paritásos alapon működő nem kormányzati szervezet jött létre, a szociális párbeszéddel együtt szintén tovább kellene fejleszteni és bővíteni kellene a tagállamokban, hogy meg lehessen birkózni az iparágat érintő igen specifikus nehézségekkel (egészség és biztonság, képzés, szabadnapok idejére járó fizetés stb.).

5.1.11 Egy etikai kódex kidolgozása is szükséges és helyénvaló volna a korrupció hatásának csökkentése érdekében.

5.1.12 A vállalatok – jelenleg elsősorban a rövid távú túlélésre összpontosító – stratégiáinak javítása érdekében szélesebb körű kommunikációt kell folytatni a beruházási politikákról.

5.1.13 Az Európai Bizottság által kezdeményezett magas szintű építőipari fórumra, amely 2013 januárjában kezdi meg munkáját, nagy szükség van, és munkájában az EGSZB-nek is részt kellene vennie.

6. Általános megjegyzések

6.1 Az építőipari ágazat várható fejlődése szempontjából a következő tényezők lesznek mérvadók:

- az épületek energiahatékonysága, a gyártás erőforrás-hatékonysága, a szállítás, a termékek felhasználása az épületekhez és az infrastruktúra-építéshez;
- az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság mint az építőiparra jelentős hatással bíró tényező;
- a globális kihívások, amelyek a következőkből tevődnek össze:
 - globalizálódott verseny kiegyensúlyozatlan feltételekkel;
 - energiahatékonyság;
 - fenntartható épületek;
 - katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség;

- beltéri klimatikus környezet;
- épületek és anyagok újrafelhasználása, újrafeldolgozása, illetve hulladékként való hasznosítása;
- a jövőbeli vevői szükséglet szerinti, testreszabott tervezés;
- a munkaerő öregedése;
- közbeszerzési eljárások;
- köz-magán társulások (PPP-k);
- egyes egészségügyi és biztonsági kérdések;
- üzleti etika.

6.2 Szoros és szerves együttműködésre van szükség az építőipari szektor szereplői között: az építőipari cégeket, a tervezőket, az építészeket, a dizájnereket, a fejlesztőket stb. be kell kapcsolni például a finanszírozás, a biztosítás, a beszerzés, a marketing vagy az oktatás területén folyó munkába.

6.3 A korrupció és a szervezett bűnözés jelenségének leküzdése érdekében az építőipari vállalatok különféle lépések és strukturális reformok széles skáláját javasolják, köztük az alábbiakat:

- az infrastrukturális, építési és szerelési munkákra vonatkozó közbeszerzési eljárásokat torzító jelenlegi műszaki, adminisztratív és szabályozási jellegű akadályok felszámolása az erre irányuló szabályozási keret egyszerűsítésével és a résztvevő szereplők számára szigorú anyagi felelősség meghatározásával;
- azoknak a jelenlegi szerződéseknek és fizetési mechanizmusoknak a felülvizsgálata, amelyeknél uniós finanszírozás is szerepet játszik, s ennek során a dokumentumáramlás javítása, a nyomon követéssel és ellenőrzéssel foglalkozó szervek hatásköreinek szélesítése, valamint feltételhez kötött számla (ún. escrow-számla) alkalmazása minden projektnél. Az európai finanszírozással megvalósuló projektek esetében az esedékes fizetések és a közös állami-uniós finanszírozásból részesülő munkálatok vonatkozásában auditálás, valamint közös ellenőrzés és keresztellenőrzés mind a kedvezményezettnél, mind az építőipari cégnél.

Kelt Brüsszelben, 2013. április 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE